

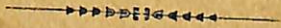
36

57

4 NOV 2009

ՔՈՒԷՅՔԸՐՈՒԹԻՒՆ

ԱՌԱՆՑ ՔԱՅԱՆԱՅԻ ԿՐՕՆՔ

William E. Wilson
ՈՒԻԼԵՐՄ Է. ՈՒԻԼՍՈՆ

ՏՊԱՐԱՆ ԼՍԷԼԱՄԷԹ,
Կ. ՊՈԼԻՍ
1929

12.08.2013

991

ՔՈՒԷՅՔԸՐՈՒԹԻՒՆ

Առանց ֆահսկայի կրոնիֆ

Կրօնք կ'ըլլայ առանց քահանայի, և առանց արարողութեան: Առանց դաւանանքի Կրօնքն է թիւն կրնայ ըլլալ: Քուէյքըրութեան պատմութիւնը կը ցուցնէ թէ կարելի է զբաղան պատասխան տալ այս երկու հարցումներուն ալ: Բարեկամներու Ընկերակցութիւնը, որոնք առ հասարակ Քուէյքըր կը կոչուին, զրեթէ երեք հարիւր տարուան գոյութիւն ունի առանց դաւանական ոեւէ բանաձեւի, առանց քահանայի և առանց ոեւէ արարողութեան: Եւ սակայն միշտ Քրիստոնեայ եղած է և իր հոգեւորութեան իրականութիւնն ապացուցած է իր գործերով, իր անդամներուն բարձր բարոյականով և ընկերներու բարօրութեան համար իր ջանքով ու եռանդով:

63247-67

Ճորճ Ֆոֆա

Բարեկամներու Ընկերակցութեան հիմնադիրն է Ճորճ Ֆոֆա, երիտասարդ մը որ, երբ դեռ հազիւ քսան տարեկան էր, հոգեւոր մեծ լոյս մը ստանալով սկսաւ

1647ին քարոզել Անդղիոյ ներքին գաւառներուն մէջ : Սերած էր մաքրակրօն հակումներու տէր բարեպաշտ ընտանիքէ մը և մեծցած՝ քաղաքական ու կրօնական խռովութեան այն օրերուն , որոնք Անդղիոյ Քաղաքային Պատերազմին , հասարակապետութեան հաստատման և Քրոմուէլի տիրապետութեան յանգեցան : Այդ օրերուն Անդղիոյ մէջ խօսակցութեան սիրական նիւթը կրօնն էր : Շատեր կրօնական հաւատքի մեծ մեծ ցոյցեր կ'ընէին : Բայց ձորձ Ֆոքս , որ տղայ հասակէն անկեղծ ու եռանդուն էր բացառիկ կերպով , իր բարեկամներուն ու ծանօթներուն մէջ ի դուր փնտոնց մէկը որու մէջ իրական զօրութիւն ըլլար կրօնը : Բառեր , գաղափարներ և մեծ վիճաբանութիւններ դտաւ զանազան վարդապետութիւններու մասին , սակայն չգտաւ կեանքի և և նկարագրի վրայ գործող այն ազդեցութիւնը որ , վստահօրէն գիտէր ինք , կրօնի պտուղը պիտի ըլլար : Ասդին անդին դարձաւ օգնութիւն փնտոնելու համար քարոզիչներէ և Քրիստոնէական հաւատքի մեծ մեծ ցոյցեր ընողներէ , բայց ոչինչ գտաւ իր պէտքը լեցնող : Ապա յանկարծ , երբ առանձին էր , ձայն մը լսեց որ կ'ըսէր , «Մէկը կայ , Քրիստոս Յիսուս , որ կարող է քու պէտքդ լեցնել , քեզ գոհացնել :» Այն ատեն հասկցաւ թէ , ոչ միայն դառնալու է ինք Աւետարաններուն ուր Յիսուսի վարդապետութիւնը կը պարզուի , այլ եւ իր իսկ սրտին ուր նոյն ձայնը կը խօսի և կ'առաջնորդէ իրեն ամէն դժուարութիւններու և վարանումներու ժամանակ : Իսկոյն ամբողջովին անձնատուր եղաւ ներքին այս ձայնին , կամ ինչպէս յաճախ կը կոչէր զայն , ներ-

քին այս Լոյսին , առաջնորդութեան : Եւ արդիւնքն եղաւ կեանքի այնպիսի նորոգում , անձի և բնաւորութեան այնպիսի ամբողջական մաքրագործում և Աստուածային Զօրութեան այնպիսի ճաշակում ու յագեցում , որ ըսաւ ինք թէ «Աստուծոյ դրախտն հասայ բոցեղէն սուրին միջոցով , և բովանդակ Բնութիւնը տարբեր բոյր մը ունի :» Ասով , հարկաւ , ուղեց ըսել թէ վերստացաւ կարծես յախնի այն անմեղութիւնը , զոր իրենց անկումէն առաջ մեր նախածնողներն ունէին եղեմի դրախտին մէջ :

Քրիստոս մեր մէջ

Այս գաղափարը թէ Քրիստոս լոկ անցեալ դէմք մը և մեր հաւատքին պատմական մեծ հիմնադիրը չէ , այլ այսօր իսկ կենդանի անձ մը , կեանքի Կառավար ու Առաջնորդ , Ֆոքսի առանձնայատուկ պատգամն եղաւ : Ինք զգաց թէ ուղղադաւանութեան վրայ պնդումը , զանազան հատուածներու դաւանական վէճերը և անոնց հետեւանքով ծագած թշնամութիւնները , եկեղեցային վարչութեան դրութիւններու և ինչ ինչ արարողութիւններու և ծէսերու վրայ ծանրանալը երբեք չեն համապատասխաներ կրօնի բուն էութեան : Եւ հետեւաբար բոլորովին երկրորդական կարեւորութիւն ընծայեց կրօնի և վարդապետութեան վերաբերեալ ծանօթութիւններու , գաղափարներու , խորհուրդներու : Նոյնպէս ըրաւ նաեւ Բարեկամներու Ընկերակցութիւնը , անոր օրինակին հետեւելով : Իր սիրական խօսքերէն

մին էր թէ Բրիտոս եկաւ մարդիկն իրենց տեսու-
թիւններէն բաժնել, որպէս զի իրենց ներսիդին ճանչ-
նան իր ձայնը: Ասով տարակոյս չկայ թէ Ֆոքս Նոր
Կտակարանի Բրիտոսնէութենէն բան մը վերստացաւ:
Անձամբ փորձառու եղաւ անոր զոր Պօղոս առաքեալ
«նոր ստեղծում» և «Բրիտոս իմ մէջ» կ'անուանէ:
Զգաց ներքին այն միութիւնը Բրիտոսի հետ, որու
վրայ կը խօսուի Յովհաննու աւետարանին մէջ որթին
ու ճիւղերուն նմանութեան տակ: Կ'ըսէր թէ ինք կոչ-
ուած է մարդիկ բերել Բրիտոսի և հոն թողուլ զանոնք:
Այս էր և է ուրիմն Բարեկամներու Ընկերակցութեան
բնորոշիչ յատկանիշը: Չեն ուզեր անոնք ուրիշի մը
կրօնական կեանքին իշխել, ուրիշներու ուսուցիչ ըլլալ
շարունակ: Այլ մանաւանդ կ'ուզեն ուրիշներու մէջ
վառել, արծարծել ինչ որ իրենք անձամբ զգացած են,
հաւատալով թէ այդ փորձառութիւնն ինքնին Աստու-
ծոյ հետ հաղորդութիւն է և հետեւապէս կրնայ ար-
տաքին օգնութենէ անկախ ըլլալ:

Ներքին Լոյս

Այս կը բերէ մեզ այն կէտին, որ Քուէյքըրները
ուրիշ Բրիտոսներէ վճռապէս կը զանազանէր այն
ժամանակ, թէպէտ հիմա Եկեղեցւոյ ամէն ճիւղերու մէջ
կ'ընդունուի լուսաւորեալ բազում Բրիտոսներէ,
այսինքն սա համոզման թէ ամէն անձի մէջ Աստուա-
ծային կայծ մը կայ, ներքին լոյս մը Աստուծմէ, Աս-
տուածային Կեանքի հպում մը, ներքին կեանքի մէջ

էապէս Աստուածային բան մը, որ կարող է ամբողջ
կեանքի առաջնորդն ու վարիչ ոյժն ըլլալ: Այս ընդ-
հանրապէս կը կոչուի «Ներքին Լոյս», բայց ուրիշ ա-
նուններ ալ ունի, ինչպէս «Աստուծոյ Զայնը», «Բրիտ-
ոսի Լոյսը», «Սերմը»: Վերջինը մանաւանդ նշանա-
ւոր է իր սա թելադրութեան պատճառով թէ յարմար
պարագաներու տակ կրնայ աճիլ ու ըլլալ առաջին ակ-
նարկով երեւցածէն աւելի մեծ բան մը: «Բարեկամ»ները
կը հաւատային թէ մարդուս ներսը գտնուող Աստուա-
ծային այս բանը բարին ցոյց կու տայ, Աստուծոյ և
կեանքի ու նկարագրի ճշմարիտ զարգացման կը տանի:
Սակայն շատ մարդիկ չճանչցան զայն և արտաքին բա-
ներով այնքան զբաւուած էին որ բնաւ ուշադրութիւն
չըրին անոր: Այսպէս անոնց պատգամն եղաւ ոչ թէ
մարդոց տանիլ բան մը զոր արդէն չունէին, այլ ցոյց
տալ անոնց մէջ արդէն իսկ գտնուած Աստուածային
այն բանը, որ աճելով կը զօրանայ, եթէ անոր ուշա-
դրութիւն ընծայուի, և կ'առաջնորդէ մարդոց կեան-
քին, ու Աստուծոյ հետ կատարեալ հաղորդութիւն վայե-
լել և իրենց նմաններուն համար զօրծօն ծառայութեան
կեանք վարել կու տայ անոնց:

Արդիւնքը

Ֆոքսի քարոզութիւնը քանի մը ամսուան մէջ
բաւական թուով հետեւողներ շահեցաւ Անգլիոյ այլեւ-
այլ կողմերը, վասն զի երկրին մէջ հոս հոն ցրուած
բաւական ժողովուրդ կար, որ դժգոհ էին առ հասա-

բակ ներկայացուած Քրիստոնէութենէն և անձկաւ ու աղօթքով կ'սպասէին այնպիսի կեանքի մը որ զոհացում տար իրենց: Ահա «փնտռող» կոչուած այդ մարդոցմէ կազմուեցաւ Բարեկամներու Ընկերակցութիւնը: Կրնանք ըսել թէ Ճորճ Ֆոքս էր «փնտռող» մը որ գտաւ և կրցաւ «փնտռող» ուրիշ շատերու ալ օգնել որ գտնեն:

Պէտք չկայ աւելի բան ըսելու Բարեկամներու Ընկերակցութեան պատմութեան վրայ: Կը բաւէ ըսել թէ հալածանքի չըջանէ մը ետեւ ազատութիւն գտաւ վերջապէս և իբր փոքր ու ազդեցիկ մարմին մը մինչեւ այսօր կը գործէ Անգղիոյ և Ամերիկայի մէջ:

Քուէյքըրներու Shuակէք

Կարեւոր է հասկնալ թէ ի՛նչ է Քուէյքըրներու տեսութիւնը կեանքի վրայ, վասն զի այսօր հաւանօրէն աւելի շատեր կան զայն գնահատող և թերեւս իսկ ա՛նոր յարող քան բուն ժէ դարուն մէջ:

Քուէյքըրներ չէին ուզեր, եւ չեն ուզեր, ուղղափառ Քրիստոնէութեան դաւանանքէն տարբեր դաւանանք մը հաստատել: Երբ իրենց դաւանանքն յայտնեցին վարդապետութեան ձեւով, տեսնուեցաւ թէ ուղղափառ եկեղեցւոյ դաւանանքին հետ նոյն է: Անոնց և ուրիշ Քրիստոնեայ ժողովուրդներու միջեւ տարբերութիւնը սա է միայն որ անոնք փորձառութեան հետ բաղդատմամբ՝ դաւանանքի բոլորովին երկրորդական կարեւորութիւն կու տան: Անոնց ըմբռնումով, Քրիս-

տոնէին սահմանը կամ բացատրութիւնը Յիսուս Քրիստոսի, Աստուծոյ և Եկեղեցւոյ վրայ այս և այն համոզումն ունեցող մը չէ, այլ մէկը՝ որու կեանքը Քրիստոսի Հոգիէն կ'առաջնորդուի և որու վարքը Անոր ներքին զօրութենէն կը ձեւակերպուի: Անոնց կրօնը փորձառութեան կրօն է, իսկ զայն բացատրող բանաձեւն իրենց համար փոքր կարեւորութիւն ունի:

Քուէյքըրներու տեսութեամբ, փորձառական այս կրօնն ունենալու է էական երեք բան.

(ա) Աստուծոյ Հոգիէն, կամ ներսը բնակող Քրիստոսէ, առաջնորդուող և կառավարուող կեանք մը:

(բ) Նոյն փորձառութիւնն ունեցող ամէն ուրիշներու հետ յարաճուն միութիւն:

(գ) Քրիստոնէական առաքինութիւններ ու շնորհներ ի տես բերող և բոլոր մարդոց հասարակաց օգտին նուիրուող կեանք մը:

Քուէյքըրներ բնաւ չպաշտպանեցին սա զազափառը թէ կրօնը սոսկ յաիշտակութեան պահերու կամ վիճակներու մէջ կը կայանայ: Միշտ չեւտեցին սա իրողութիւնը թէ պէտք է որ հոգեւոր յառաջդիմութեան ու բարոյական կատարելագործման արդիւնքներ տայ:

ա) Առաջնորդութիւն

Ներքին լոյսը գտնող անձին էական հանգամանքը Աստուածային Առաջնորդութեան փորձառութիւնն է: Անհատն այլ եւս բոլոր իր ուժով կամ ուրիշներու օգնութեամբ չաշխատիր գտնել թէ ի՛նչ ընելու է լոկ իր

անձին համար։ Աստուծոյ ներքին լոյսին կ'ապաւինի, և առաջնորդութեան համար անոր կը դառնայ կրկին ու կրկին։ Կ'զգայ թէ իր կեանքը Աստուծոյ ձեռքն է, բայց ոչ սա իմաստով թէ Աստուած է արտաքին զօրութիւն մը որ իր կամքին համեմատ կը գործածէ զինք, այլ թէ ներքուստ կը յայտնէ այդ կամքը։ Հետեւեանքը կ'ըլլայ կեանքի վրայ վստահիլ և ազատ ասպարէզ տալ զօրութեան մեծ աղբիւրին։ Աստուածային առաջնորդութեան ապաւինողը հոգէ կ'ազատի, աւանդութեան գերի ըլլալէ կ'ազատի։ Կրնայ աշխարհի նայիլ և իրմէ պահանջուածն հասկնալ՝ վստահ ըլլալով թէ Աստուծոյ շնորհքով ու զօրութեամբ կարող է զայն ընել, ինչ ալ ըլլայ։ Ահա ասոր համար Քուէյքըրններն յաճախ առաջինները կ'ըլլան եկեղեցւոյ առջև ելլող խնդիրները տեսնող և անսովոր գործերու ձեռնարկող։

բ) Մէկ Մարմին և Մէկ Հոգի

Շատ անգամ կը կարծուի թէ, եթէ մարդիկ իրենց անձնական առաջնորդութեան ապաւինին և ոչ թէ եկեղեցւոյ դրութեանական ուղղութեան, մեծ աղէտի կ'ենթարկուին բնականաբար։ Քուէյքըրններու փորձառութիւնն այդպէս չեղաւ։ Անոնք գտան թէ Աստուած չփութութեան Աստուած չէ, այլ խաղաղութեան Աստուած։ Եւ այս բնական է, վասն զի եթէ արդարեւ ներսը խօսող ձայնը Աստուծոյ ձայնն է և եթէ այդ ձայնին մօտիկ ընելու և հնազանդելու իրական նպատակ կայ, արդիւնքն անշուշտ միութիւն կ'ըլլայ։ Աստուծոյ Հոգիին

աւելի վստահելով միութիւն ձեռք բերելու այս ճիգը շատ ազդած է ընկերութեան գործերը վարելու Քուէյքըրնեան դրութեան վրայ։ Անոնք քուէ չեն առներ, այլ կը ջանան հասկնալ թէ իրենց մէջ գործող Աստուծոյ Հոգին ինչ որոշում ցոյց կու տայ։ Համարձակ կը յայտնեն իրենց տեսութիւնները, կը ջանան հասկնալ ուրիշներու տեսութիւնները և կ'աշխատին հակառակութեան կամ մրցման ամէն ոգի արտաքսել՝ հաւատալով թէ Աստուած զիրենք միաբանական որոշման մը պիտի առաջնորդէ, ոչ թէ իրաւախոհութեան, այլ այնպիսի բանի մը՝ որ իրապէս պիտի յայտնէ անոր կամքը բովանդակ ժողովրդին համար։ Եւ անոնց այս ակնկալութիւնը միշտ կը պսակուի զարմանալի կերպով։

Ինչ որ սորված են միութեան վրայ հաւատքի ոչ թէ արտաքին արտայայտութեամբ կամ կազմակերպութեան միաձեւութեամբ՝ իրենց խորհիլ կու տայ թէ Քրիստոնէական միութեան և Քրիստոնեայ աշխարհի վէճերուն բարձման միջոցն է ոչ թէ միօրինակ դաւանանք կամ եկեղեցական միաձեւ կազմակերպութիւն ունենալ, այլ հասարակաց փորձառութեան հիմին դառնալ՝ անհատապէս ու հաւաքապէս Աստուածային առաջնորդութիւն փնտռելով։

գ) Հոգիին Պատգմերը

Անհատներու կեանքին և Բարեկամներու Ընկերակցութեան կեանքին մէջ առ հասարակ Աստուծոյ Հոգիին հպատակելու գործնական արդիւնքն եղաւ անհատական

նկարագրի բարգաւաճում և ընկերային լաւագոյն կարգի մը համար աշխատելու յօժարութիւն: Չափազանցութիւն չէ ըսել թէ տասներօթներորդ ու տասներօթերորդ դարերուն Անգղիոյ մէջ առեւտրական բարձր բարոյական մը զարգացաւ գլխաւորապէս Քուէյքըրներու աշխատութեամբ գործի և ճարտարական ասպարէշներու մէջ: Ծշմարտախօսութիւն, պատիւ, հաւատարմութիւն և ընդհանուր բարոյական անկեղծութիւն ամբողջ ժողովրդին յատկանիշն էին: Անոնք տեսան նաեւ թէ ո՛ւր ընկերութիւնը և երբեմն Քրիստոնէական եկեղեցին թերացած էին՝ մեծ զեղծումներ չջնջելով կամ չպախարակելով: Զոր օրինակ, նախ Քուէյքըրներն զգացին թէ գերութիւնը բոլորովին անհամաձայն է Քրիստոնէութեան, և նախ անոնք աշխատեցան անոր վերջ տալ Ամերիկայի մէջ: Ամերիկայի Բարեկամներու Ընկերակցութիւնը, այն երկրին մէջ գերեվարութեան ջնջումէն գրեթէ հարիւր տարի առաջ, բնաւ չէր մասնակցեր գերիներու տուրեւումին:

Ընկերակցութեան գրեթէ առաջին օրէն սկսեալ Քուէյքըրները խաղաղասէր էին, պատերազմը Քրիստոսի ուրացում համարելով և հաշտութիւն ու խաղաղութիւն քարոզելով ու գործադրելով: Պատերազմի դրութիւնը բացորոշապէս մերժող Ամերիկեան միակ նահանգին կառավարութեան հիմնադիր Ուիլեմ ֆէն ալ Քուէյքըր էր: Անոր գաղութն ի ֆէնսիլվէնիա եօթանասուն տարի կատարելապէս խաղաղ յարաբերութիւն պահեց բնիկ Հնդկներուն հետ, մինչ Ամերիկեան ուրիշ գրեթէ ամէն գաղութ վտանգի մէջ էր շարունակ անոնց երեսէն:

Նաեւ լաւ ծանօթ է Քուէյքըրներու աշխատութիւնը պատերազմի վէրքերը բուժելու, տառապողներու դարման և օգնութիւն հասցնելու և Քրիստոսի «Սիրեցէք ձեր թշնամիները» պատուիրանը գործադրել ջանալու: Անոնք միշտ առաջիններէն են հանրօգուտ գործի մը ձեռնարկող, երբ դեռ սիրելի չէ այն, և այս ամէնը միայն և միայն սա պատճառով որ իրենք Աստուծոյ Հոգիէն առաջնորդուելու փորձառութիւնն ունին:

Քրիստոնէութիւնն իբրեւ Կեանք

Անոնց համար կրօն ու կեանք մէկ են: Ամբողջ կեանքը սուրբ է, ոչինչ պիղծ է կամ աշխարհային: Ինչ որ բարի, ուղիղ և օգտակար է իրենց ընկերներուն՝ այն է գործը որու հրաւիրած է Աստուած զիրենք: Ինչ որ վնասակար է, վատնում է և իրենց ընկերներուն կը վնասէ, ծուռ է և տեղ չունի (և ունենալու չէ) Քրիստոնէին կեանքին մէջ: Հետեւաբար ամբողջ կեանքը սուրբ կը համարին և կեանքի ամէն պարագաներ ու վիճակներ Աստուածային շնորհաց միջոց կը նկատեն: Ասոր համար, և սովորական կեանքի մէջ Քրիստոսի ներկայութիւնն ու զօրութիւնը զգալուն համար, սրբաղան ունէ խորհուրդ աւելորդ կը թուի իրենց: Կ'զգան թէ սուրբ խորհուրդները Քրիստոսի բուն ոգիին հակառակ են, և իրենց Նոր Կտակարանի սխալ մեկնութիւն կը թուի սա ընդհանուր գաղափարը թէ գոնէ երկու սրբաղան խորհուրդ հարկ է փրկութեան համար: Ամբողջ կեանքը Աստուծոյ կը պատկանի, ամբողջ կեանք

քը անոր պէտք է նուիրուի: Եթէ ինչ ինչ արարողութիւններու կատարումը մարդոց իրօք կ'օգնէ իրենց ամբողջ կեանքը անոր նուիրել, իրենք չեն առարկեր այդ արարողութիւններուն օգտակարութեան մասին: Սակայն իրենց անպէտ կը թուին անոնք: Իրենք ճշմարիտ զօրութիւնը ամէն օր Աստուծոյ առաջնորդութեան ապաւինելու մէջ կը գտնեն:

Յերթագոյրիւն

Հետեւաբար շատ պարզ է անոնց պաշտամունքը: Ճշտիւ խօսելով, Աստուծոյ ծառային համար ամբողջ կեանքը պաշտամունք ըլլալու է: Սակայն մասնաւոր ժամանակներ կան երբ կ'ուզենք միաբանութեամբ փնտռել Աստուծոյ ներկայութիւնը: Որովհետեւ Աստուած ներսէն կը խօսի ամէն անձի, լռիկ հաւաքուիլ բնական է, և եթէ բնաւ խօսք մը չըսուի ալ, դարձեալ պաշտամունքը տեղի կ'ունենայ և անհատներն իրարու և իրենց Աստուծոյն հետ կը միանան: Բայց բնական ալ է որ լռութիւնը խզեն անոնք որ կ'զգան թէ իրենց մէջ գործող Աստուծոյ Հոգին կը մզէ զիրենք իրենց ընկերներուն հաղորդել բան մը զոր Հոգին սորվեցուց իրենց: Ուստի, թէեւ Քուէյքերներու ժողովը լռութեամբ կը սկսի և կրնայ ունէ ժամանակ կատարեալ լռութեան մէջ թաղուիլ, ունէ յորդոր, գովարանութիւն և աղօթք կատարելապէս ներելի և ընդունելի են, պայմանով որ մատուցանողն զգայ թէ խօսքերը տուողն Հոգին է:

Մարդկութեան Միութիւնը

Այս է, համառօտիւ, Բարեկամներու Ընկերակցութեան կրօնական դիրքը: Ընկերակցութիւնը չջանար նոր անդամներ շահիլ, մանաւանդ այս ու այն բաժնել այն եկեղեցիէն որու կը պատկանին: Այլ կը հաւատայ թէ պատգամ մը տրուած է իրեն, որ թերեւս աւելի կարեւոր արժէք ունի այսօր աշխարհի համար: Այդ պատգամը սա է թէ կրօնը կրօնաւորներու, սրբազան խորհուրդներու և հաւատոյ դաւանութիւններու առաջին և աւագ հարցը չէ, այլ նախ ներքուստ զգալ Աստուծոյ ներկայութիւնը և երկրորդ՝ բոլոր զօրութեամբ աշխատիլ ի գործ դնել ինչ որ այն ներքին Առաջնորդը կը պատուիրէ: Բարեկամներու Ընկերակցութիւնն համոզուած է թէ մարդկութեան այս միութիւնը կրնայ տեղի ունենալ միայն այս ներքին փորձառութեամբ ու այս նուիրմամբ: Անոնք կը հաւատան թէ, եթէ մարդիկ ամէն կողմ իրենց հաւատքն արտայայտող արտաքին ունէ բանաձեւի չնային, այլ ջանան փորձն առնել Քրիստոսի հետ ներքին հպման և յետոյ զայն արտայայտեն ընկերներու հանդէպ սիրով, շուտով կ'իրագործուի մարդկութեան միութիւնը և երկրի վրայ սիրոյ թագաւորութիւնը, և դաւանական ու յարանաւանական տարբերութիւններ այլեւս անարժէք կ'ըլլան ու բնաւ չեն զպչիր իրական կեանքին որ է Քրիստոս մեր մէջ:

ՀԵՏԵԱՅ ԳԻՐՔԵՐ ԿՐ ԺԱԽՈՒԻՆ

ՊԱՅԱՐԼ ԶԱՌՍԻ ՄԷջ

	Դանկան
Թիֆ Լեվիս	25
Յիսուս Քրիստոսի Վարքը	25
Մեռնդի Երգ	25
Տիսու	30
Փոլիսնևա	30
Սուրբ Պատերազմ	50
Միայն Դաւիթ	50
Բառարան Սբ. Գրոց	100
Քրիստոսի Ճառքորոտքիսն	100